

Verslag van de startbijeenkomsten Regionale Energie Strategie (RES) op 13 januari 2020 in Diever en 14 januari 2020 in Havelte

Aanwezig:

Wethouders H. Doeven en K. Smidt

Externe gespreksleider

Vertegenwoordiger Werkbureau RES Drenthe

Vertegenwoordigers gemeente Westerveld

85 belangstellenden (verdeeld over de 2 avonden)

Opening door gespreksleider

De gespreksleider heet allen welkom. Fijn dat de aanwezigen aan de oproep voor deze avonden gehoor hebben gegeven en hij spreekt namens de gemeente Westerveld de wens uit dat aan het eind van beide avonden er een mooie opbrengst ligt voor de bijdrage aan de RES Drenthe vanuit de gemeente Westerveld.

Het programma van beide avonden ziet er als volgt uit:

- Welkom door wethouder H. Doeven
- In gesprek met wethouders H. Doeven en K. Smidt
- Uitleg van de werkvorm
- In groepen uiteen om met ideeën te komen
- Plenair de uitkomsten van de groepen bespreken
- Reactie door de wethouders
- Vervolgproces
- Sluiting

Welkom door wethouder H. Doeven

Ook wethouder Doeven heet de aanwezigen welkom en geeft aan wat de aanleiding van deze avonden is. 28 juni 2019 heeft het kabinet het klimaatakkoord gepubliceerd. Het is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs uit 2015. Het ontwerp van het klimaatakkoord bevat maatregelen voor een CO₂-reductie van tenminste 49% in 2030 ten opzichte van 1990.

In regionale energiestrategieën worden veel nationale afspraken uit het klimaatakkoord door 30 regio's in de praktijk gebracht. In de Regionale Energie Strategie (RES) werken de provincie, de waterschappen en de gemeenten met maatschappelijke partners, netbeheerders voor gas, elektriciteit en warmte, het bedrijfsleven en waar mogelijk met inwoners regionaal gedragen keuzes uit. De gemeente Westerveld is onderdeel van de energieregio Drenthe.

In het najaar van 2019 heeft de gemeenteraad van Westerveld de startnotitie RES-Drenthe vastgesteld en het college opdracht gegeven om samen met de andere Drentse gemeenten, de waterschappen in Drenthe, provincie en andere partners een Regionale Energiestrategie (RES) voor Drenthe op te stellen.

In de RES-Drenthe staat het voorstel voor de bijdrage van Drenthe aan de nationale doelstelling: de productie van 35 TWh hernieuwbare (groene) elektriciteit op land in 2030. Op 1 februari 2020 moet de conceptbijdrage van Westerveld aan de RES-Drenthe bekend zijn.

Tijdens de twee avonden zijn de aanwezigen gevraagd om met een open vizier te bekijken welke kansen er zijn in hun eigen (leef)omgeving die kunnen bijdragen aan het Westerveldse aandeel van de RES (in eerste instantie zonder belemmeringen uit huidige wet- en regelgeving en techniek). Daarbij is het ook belangrijk om eventuele (rand)voorwaarden te benoemen.

Wethouder Doeven geeft aan dat de opbrengsten van beide avonden belangrijk zijn voor het verdere proces, maar dat daarmee de het aandeel van de gemeente Westerveld aan de RES-Drenthe niet definitief vastligt. De uitkomsten leiden tot een conceptbijdrage. De gemeenteraad zal uiteindelijk in de loop van 2020 het definitieve voorstel vaststellen.

De vertegenwoordiger van het werkbureau RES-Drenthe benoemt daarna dat naast de grootschalige opwek van elektriciteit op land er andere werktafels zijn in Nederland voor o.a. de thema's transitievisie warmte, kleinschalige opwek elektriciteit en opwek elektriciteit op water. De RES-Drenthe gaat dus specifiek over grootschalige opwek van elektriciteit op land. De RES is niet door het Rijk opgedrongen, maar is een initiatief van o.a. gemeenten, provincies en waterschappen om zelf de regie in handen te nemen. Het werkbureau RES-Drenthe zal net als de andere RES regio's een voorstel doen aan het Nationaal Planbureau Leefomgeving.

In gesprek met de wethouders H. Doeven en K. Smidt

De gespreksleider vraagt hoe duurzaam beide wethouders zijn. Beiden geven aan er bewust mee bezig te zijn in hun dagelijks leven. Wethouder Doeven wijst o.a. op de energiecoaches binnen de gemeente Westerveld. Hij heeft ook gebruik gemaakt van het gratis advies van een energiecoach en heeft hiermee een betere inkijk gekregen in energiebesparingsmogelijkheden in en rond huis. Een echte aanrader! Wethouder Smidt geeft aan dat hij onlangs zonnepanelen op zijn woning heeft laten aanbrengen en intrinsiek gemotiveerd is om de wereld op een verantwoorde manier door te geven aan zijn (klein)kinderen. Ook zij moeten onder goede omstandigheden kunnen genieten van deze wereld.

Beide wethouders geven aan het belangrijk te vinden aanwezig te zijn op deze avond. Wethouder Doeven heeft o.a. duurzaamheid in zijn portefeuille. Hij is gemotiveerd om de komende jaren samen met alle betrokkenen de verschillende transities op gebied van duurzaamheid vorm te geven. Wethouder Smidt heeft o.a. Ruimtelijke Ordening in zijn portefeuille. Duurzame initiatieven en ruimtelijke ordening moeten immers in samenhang worden bekeken. In de woonvisie is duurzaamheid één van de thema's.

Uitleg van de werkvorm

We moeten samen kijken naar de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking in Westerveld, waar bij we het veelgehoorde 'niet in mijn achtertuin' omdraaien naar 'wat kan er wél' in mijn achtertuin. Daarbij hoeven we op dit moment geen rekening te houden met geldende regels en/of beperkingen vanuit beleid. We gaan op zoek naar het mogelijk aandeel van Westerveld met een open vizier.

Om enige richting te geven wordt meegedeeld dat het huidige energieverbruik in de gemeente Westerveld ca. 55.000 MWh bedraagt. De verwachting is dat het verbruik in 2050 is gestegen tot 70.000 MWh. De energiebehoefte van 70.000 MWh kan uiteraard op verschillende duurzame manieren worden opgewekt, o.a. door wind- en zonne-energie. Om de aanwezigen een indruk te geven van de opbrengsten van windmolens en zonnepanelen wordt een overzicht uitgereikt met een indicatie van de opbrengst per type maatregel.

De aanwezigen hebben bij binnenkomst een tafel aangewezen gekregen. De indeling is op basis van woonlocatie. Bij voorkeur nemen de mensen die bij elkaar in de buurt wonen plaats aan dezelfde tafels. Dit vergemakkelijkt het gesprek over 'wat kan er wél in mijn achtertuin'. Doel van gesprek is: ophalen mogelijkheden, ideeën, ambitie en randvoorwaarden. Na ca. 45 minuten wordt per tafel een plenaire terugkoppeling gegeven van de mogelijkheden/kansen en voorwaarden die aan de orde zijn gekomen.

Opbrengsten per avond

Gemeentehuis Diever (maandag 13 januari):

- Positieve insteek gemeente bij initiatieven (principe ja, mits), gemeente werkt voortvarend mee met initiatieven;
- Eis bij nieuwbouw dat het pand energieneutraal moet zijn en daken geschikt zijn voor aanbrengen zonnepanelen;

- Daken die op dit moment geen zonnepanelen hebben, benutten: zelf leggen door eigenaar of collectief;
- Gemeentelijke (openbare) gebouwen voorzien van zonnepanelen (voorbeeldfunctie);
- Bedrijfsgebouwen en panden met agrarische bestemming benutten en voorzien van zonnepanelen, denk hierbij ook aan gebouwen van defensie en Hoeve Boschoord;
- Zes grote windturbines zijn in principe genoeg voor 70.000 MWh;
- Windturbines mogelijk in gebied tussen Havelte en Meppel nabij A32 (Meppel-Leeuwarden) onder voorwaarde dat omgeving meeprofiteert (eventueel afhankelijk van afstand tot obstakel);
- Bij de dorpen zelf en in het buitengebied ziet men liever de EAZ windturbine van vijftien meter.
- Met biogas elektriciteit opwekken, lokale productie biogas, biogas als alternatief;
- Indien mogelijk waterkracht in o.a. Oude Vaart benutten;
- Onderzoek buurtaccu's/zoutwateraccu's om opslag opgewekte groene energie mogelijk te maken, lokale opslag is belangrijk;
- Door het lokaal opslaan van energie beperk je grote investeringen in verzwaring transportnetwerken;
- Lokaal eigenaarschap, winst niet naar grote (buitenlandse) bedrijven;
- Windmolens vs. zonnepanelen = visuele vervuiling vs. grondgebruik;
- Energiebedrijven moeten netwerk geschikt maken;
- Zoek samenwerking met agrariërs voor ruimte zonnepanelen en windmolens/-turbines;
- Efficiënt ruimtegebruik zonnepanelen door combinatie met bijv. parkeren;
- Natuurgebieden en karakteristieke landschapselementen als essen zijn belangrijk, bij initiatieven rekening mee houden;
- In natte perioden water vasthouden en verzamelen zodat dit in droge perioden kan worden gebruikt voor het opwekken van energie;
- Maak gebruik van (bestaande) coöperaties binnen de gemeente;
- Groep omgeving Diever heeft voorkeur voor zonnepanelen i.p.v. wind;
- Consuminderen, door behoefte aan energie te beperken hoeft je minder op te wekken;
- Door samen op te trekken voorkom/beperk je weerstand, bij lokaal eigenaarschap profiteert de buurt mee, aandacht voor minder draagkrachtigen;
- Aandacht voor inpassing zonneweiden in landschap (coulissenlandschap);
- Aandacht voor minimahuishoudens, deze groep kan de investering niet uit eigen portemonnee betalen (subsidie?);
- Bij verzwaring netwerken toekomstgericht werken, zorg voor enige overcapaciteit.

De Veldkei Havelte (dinsdag 14 januari 2020):

- Zon en wind zijn niet continu, combinatie van zon- en windkracht zorgen voor meer continuïteit en minder piekbelasting van het netwerk;
- Mogelijkheden kerncentrale in regio?;
- Waterstof als alternatief? Om waterstof te produceren gaat wel een deel van de opgewekte elektriciteit verloren;
- Wijkgerichte aanpak via coöperaties, profijtbeginsel, aanwonenden/lokale inwoners bij proces betrekken en mee laten profiteren, compensatie aanwonenden/inwoners;
- Opbrengst lokaal terug laten vloeien naar de samenleving is een randvoorwaarde;
- Neem ook woningbouwcoöperaties mee in het proces;
- Aandacht voor landschappelijke inpassing, bijvoorbeeld door houtwallen en –singels aan te brengen rondom zonneparken;
- Flora en fauna kunnen schade ondervinden van windmolens;
- Bij voorkeur kleinschalige initiatieven, ingrepen niet te groot;
- Windmolens bij grens met Meppel in nabijheid van A32, zo laag mogelijk i.v.m. landschap;
- Windmolens op land en vooral in bossen, maar wekken minder op dan windmolens op zee;
- Om overlast van windmolens te voorkomen/beperken afstand tot kernen/bebouwing aanhouden, ook i.v.m. lage bromtoon;
- Betrek biologen om schade aan flora en fauna door windmolens te beperken/voorkomen;

- Houdt bij maatregelen ook rekening met grotere vraag tijdens toeristisch seizoen;
- Benutten waterkracht in Oude Vaart;
- Zonnepark zoveel mogelijk combineren met andere functies zoals parkeren, voorbeeld parkeerplaats Holtingerveld;
- Onderzoek of nieuw type windmolens goede optie is, deze hebben geen wieken maar wind gaat er doorheen;
- Daar waar agrariërs stoppen met bedrijfsvoering liggen wellicht mogelijkheden voor duurzame initiatieven (zonneparken/windmolens);
- Houten windmolens bij water, bijvoorbeeld Oude Vaart, eventueel in combinatie met toeristische attractie (EAZ 15m.)
- Benutten aardwarmte als alternatief om elektriciteit op te wekken;
- Landschap zo weinig mogelijk aantasten, kleine windmolens en zonnevelden;
- Beschermde gebieden en natuur respecteren;
- Beschikbare en geschikte daken voorzien van zonnepanelen;
- Windmolens uit het zicht door situering in bosgebied;
- Combinatie van zon en wind noodzakelijk;
- Initiatieven langs (grotere) wegen. Wegen zijn al storende elementen in het landschap;
- Zonnevelden niet ten koste van natuur;
- Toekomstgerichte aanleg netwerken, bij voorkeur enige overcapaciteit;
- Energieopwekking op of naast verhardingen (asfalt);
- Positie en constructie nieuwbouw toetsen op duurzaamheid en benutten zonne-energie;
- Aandacht voor betaalbaarheid, hiermee wordt draagvlak gecreëerd.

Reactie door wethouders H. Doeven en K. Smidt

Beide wethouders geven aan dat sprake is van constructieve avonden met zeer bruikbare input. De resultaten die zijn opgehaald zijn nuttig als input voor het aanbod richting RES-Drenthe. Nogmaals, dit is een concept, voordat de RES definitief is, volgen er nog een aantal tussenstappen waarbij ook de inwoners zullen worden geïnformeerd.

Belangrijke aandachtspunten zijn het wel of niet toepassen van grote windmolens, lokaal eigenaarschap, mogelijke overlast en landschappelijke inpassing. Ook moet goed na worden gedacht over hoe we de duurzaam opgewekte energie op de gewenste momenten kunnen benutten, met andere woorden: vraag en aanbod goed op elkaar afstemmen. Ook het verkrijgen en behouden van draagvlak is heel belangrijk.

De wethouders constateren een grote betrokkenheid en pleiten voor een proces waarin alle betrokken partijen gezamenlijk optrekken. Overheid, inwoners, bedrijven en andere stakeholders moeten elkaar blijven opzoeken om de transitie tot een succes te maken. Bijvoorbeeld het instellen van een klankbordgroep. De energietransitie is van ons allemaal!

Vervolgproces RES

De planning ziet er als volgt uit:

- Samenvatting van beide avonden per mail en samenvatting op www.gemeentewesterveld.nl
 - o 17 januari 2020
 - o Reageren tot en met 26 januari 2020;
- Begin februari 2020: besluitvorming van het college van B&W van Westerveld op het concept RES;
- Februari 2020: concept 'bod' naar provincie Drenthe;
- Provincie Drenthe verzamelt de resultaten;
- Mei 2020: Concept RES-Drenthe ter besluitvorming in de gemeenteraad van Westerveld;
- In juni 2020 kijkt het Nationaal Planbureau Leefomgeving aan de hand van de concept RES van de 30 regio's in Nederland of de landelijke opgave wordt gehaald;
- In de tweede helft van 2020 vindt een verdere uitwerking van de concept RES Drenthe plaats;
- Naar verwachting wordt de RES-Drenthe 1.0 in maart 2021 ter besluitvorming aangeboden;
- Elke twee jaar wordt de RES geactualiseerd (2.0, 3.0, etc.).

Sluiting

De wethouders en de gesprekleider bedanken de aanwezigen voor hun betrokkenheid en inzet tijdens de avonden. Vanavond is een eerste stap gezet richting de concept RES die gaat over de grootschalige opwek van elektriciteit op land. Volgende week is een eerste bijeenkomst gepland over de transitievisie warmte, waarbij de insteek is dat we op termijn niet meer afhankelijk zijn van aardgas en aardgasloos kunnen bouwen en wonen. Omdat dit vooral ook een technische aangelegenheid is en minder ingrijpt in het landschap, wordt eerst een verkenning gedaan met vakspecialisten. Daarna worden ook inwoners en andere stakeholders in de gemeente betrokken omdat dit bij voorkeur wijkgericht en lokaal moet worden uitgewerkt en opgepakt. Ook hierbij zijn lokaal eigenaarschap en profijtbeginsel belangrijke aspecten. Voor zowel RES als transitievisie warmte (TVW) geldt dat we u op de hoogte houden en zullen betrekken bij de verdere plannen. Voor nu hartelijk dank voor de belangstelling en inbreng en wel thuis!